

In Pannerden werd in 1653 op vastenavond een merkwaardig spel gespeeld. 'Heylemoer' was een rollenspel met een trouwlustige dochter, een moeder, een oude en een jonge vrijer. De dochter werd in dit spel door de moeder uitgehuwelijkt. Maar in Pannerden, toen nog parochie Hulhuizen, ging het niet goed. Een speler dacht dat het echt was en stapte naar het Hof van Gelre toen de trouwbelofte, die hij dacht te hebben gekregen, niet werd nega- komen. Bij de zaak waren de nog bestaande families Goris, Fierkens en Brands betrokken.

De Betuws-Liemerse familienaam Goris biedt wereldwijd aanknopingspunten. Zo is het Disneyland in Californië voor een deel gesticht op (onteigende grond) van de emigrantenfamilie Kuppens-Goris. De Belgische schrijver Marnix Gijsen (1899-1984) heet eigenlijk dr. Jan Albert Goris. Hij zou een 'echt Gorisgezicht' hebben, maar of de Belgische tak inderdaad aansluit op de Gelderse is nog niet bekend.

Emigranten

Mevrouw Be Nederend-Goris (71)

In cultureel centrum 't Hof in Borculo geeft mevrouw drs. Loes Maas vanmiddag 14.00 uur voor de afdeling Achterhoek van de Nederlandse Genealogische Vereniging een lezing over veldnamenonderzoek. Voor genealogen nuttig, omdat boerderijnamen en dus ook familienamen soms zijn afgeleid van veldnamen.

In 't Hof is ook J. Hiddink uit Ede aanwezig met zijn computer, waarin de boerderijbibliografie is opgeslagen van de werkgroep Familie en Boerderijgeschiedenis van de oudheidkundige vereniging De Graafschap. Men kan ook gegevens opvragen door hem te schrijven [Hoenderweg 13, 6712 CA, Ede] met bijsluiting van twee postzegels van 80 cent en vermelding van familie- of boerderijnaam met eventuele dialectvariant.

Goris: boeren, pastoors en emigrantanten

Rubriek over boerderij- en familienamen door Henk Harmsen. Voor aanvullingen en suggesties: 05437-72603.

uit Eerbeek, geboren in Huissen, presenteerde enkele weken geleden in Huis Bergh in 's-Heerenberg haar familieboek van 400 pagina's met als titel: 'Het geslacht Goris, vijf eeuwen op de Rijnwaarden'. Omdat er nooit over de Gorissen geschreven is, vond het boek grote afrek en was het direct uitverkocht. Ze werkte er bij

na vijftien jaar aan en reisde voor haar onderzoek naar Frankrijk, Californië, Canada en Nieuw-Zeeland om ook de geëmigreerde takken op te sporen.

Totaal vierduizend personen stammen af van Wilhelmus Stephanus Goris (1807-1880) en Johanna Cremer (1805-1885), die op de later meer dan eens afgebronde boerderij Groot Holthuizen in Huissen woonden.

Als oudste voorvader vond Be Nederend ene Rutger Gorsy, die in 1585 in de buurtschap 't Tolhuis bij Lobith woonde, maar ook een boerderij had op de Gelderse Waard. Van zijn vader Rutger en grootvader Wolter zijn alleen de namen bekend. Met wel negentien Goris-geslachten heeft mevrouw Nederend de aansluiting nog niet gevonden.

Als de lijn naar België en het Duitse Aken kan worden doorgetrokken, komt ze in de Middeleeuwen terecht. In België gaat men terug tot 1386, in Aken, waar een Ritter Chorus Strasse is, zelfs tot de tijd van Karel de Grote.

De verbinding met België wordt mogelijk gevormd door de Beugense pastoor Pancras Goris, van geboorte afkomstig uit het Belgische Sint Truiden, die rond 1578 rechtskundig adviseur van het grafelijk Huis Bergh was.

Schaatsers

De naam Goris is afgeleid van Gregorius en komt ook als voornaam voor. De Gorissen hebben door

gaans een goede gezondheid en bereiken een hoge ouderdom. Het waren en zijn grote Gelderse kleiboeren, die vaak ook raadslid of wethouder waren (mevrouw Nederend is zelf ook nog lang raadslid geweest). Het zijn vaak goede schaatsers. Zo werd Frans Goris in 1917 militair Nederlands kampioen op de 1500 meter hardrijden. De medaille werd hem door koningin Wilhelmina uitgereikt. Friese collega's waren jaloers, maar Frans deed er nog een schepje bovenop met de woorden: 'Als je genoeg Gelderse worst eet red je 't wel'.

Veel Goris-telgen waren (zijn) landbouwers op de uiterwaarden van de Rijn. Vaak hadden en hebben ze oude grote oud pacht-of eigendomsboerderijen op oude nederzettingen zoals De Loohorst en Driegaarden in Duiven, de Berkhaag in Herwen, 't Engveld in Zevenaar, Berge Hoofd bij Pannerden en 't Looveld in Loo. Veel van de oude huizen zijn echter verdwenen.

Vermoedelijk verloren de katholieke gebleven telgen in de reformatie hun openbare functies. De Gorissen zijn doorgaans paarden-liefhebbers, hetgeen enkele familiesleden bij ongelukken het leven kostte. Ook veel zusters en priesters heeft de familie voortgebracht.

In familiebezit is nog een pendule met de afbeelding van de H. Gangulphus erop van Hendrik Goris, die in 1848 pastoor van Zeddam

♦ Een van de oudste trouwfoto's van Nederland. In 1867 reisde het echtpaar Henricus en Christina Goris er speciaal voor naar Amsterdam om deze te print laten maken. (Foto W. G. Kuijer en Zonen Amsterdam, Hofphotographen).

werd. Hij was de jongste broer van stamvader Willem op Holthuizen in Huissen. De pastoor overleed al op 48-jarige leeftijd.

Nog een aardig feit is dat de 67-jarige zuster Catharina Tillemans (dochter van Hendrikus Tillemans en Christina Goris), directeur van

een katholieke basisschool in het Limburgse Brunssum, vorig jaar werd uitgenodigd door de minister van onderwijs om te komen vertellen hoe het kan dat haar school met liefst 21 nationaliteiten zo weinig problemen heeft. Ze schreef de excellentie terug dat hij beter zelf kon komen kijken...

SD 17-12-1994